

бюджетів на 130-150 млн грн.

Висновки. Лише виконання робіт із землеустрою та оцінки земель, передбачені заходами земельної реформи, можуть слугувати запорукою розв'язання нагальних проблем у галузі земельних відносин. Вирішувати цю справу слід у тісній співпраці з органами державної влади та органами місцевого самоврядування, бо саме такі сумісні зусилля, взаєморозуміння і підтримки дадуть можливість одержати позитивні результати.

1. *Земельний кодекс України від 25.10.2001 № 2768-III // Бюлетень законодавства і юридичної практики України – 2007. – № 5. – С. 84-85.*

2. *Добряк Д.С., Бабміндра Д.І., Карлюк І.Р. Сучасний землеустрій – основоположний державний механізм управління в галузі використання та охорони земельних ресурсів // Землевпорядн. вісник. – 2007. – № 2. – С. 3-8.*

3. *Рішення десятої позачергової сесії Запорізької обласної ради п'ятого скликання від 30.03.2007 № 11 «Про програму з впровадження заходів щодо збереження, охорони, відтворення та раціонального використання земельних ресурсів у Запорізькій області на 2007 рік»*

Проанализировано выполнение в течение последних лет работ из землеустройства и оценки почв в Запорожской области, определена их чрезвычайно важная роль в решении неотложных проблем в сфере земельных отношений.

Doing works on the organization of the use of land and soil evaluation in the Zaporozhye Region for the recent years is analysed, their excessively important role in solving urgent problems in the field of land relations is determined.

УДК 631.11:54.631.452

**Д.М. Бенцаровський, М.А. Лапа, В.Л. Тосіч, Ю.Г.Медвідь,
В.М. Панасенко**

ДЕРЖАВНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ ЦЕНТР ОХОРОНИ РОДИЮЧОСТІ ҐРУНТІВ

ОСОБЛИВОСТІ АГРОХІМІЧНОЇ ПАСПОРТИЗАЦІЇ ЗЕМЕЛЬ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПРИЗНАЧЕННЯ

У результаті реформування земельних відносин в Україні, склалася система приватних, приватно-орендних, колективних і одноосібних землекористувань з різним правовим статусом. Триває перерозподіл земель сільськогосподарського призначення, з'явилися чисельні землевласники земельних часток (паїв), селянських господарств та орендарі. Все це ускладнило проведення дослідницьких робіт з охорони та збереження родючості ґрунтів, посилило процеси деградації сільськогосподарських угідь.

Необхідною умовою ефективного використання земельних ресурсів, є наявність інформації щодо їхнього еколого-агрохімічного стану. Ще більше зросла потреба в інформації про якість земельних відносинах, децентралізації

© Д.М. Бенцаровський, М.А. Лапа, В.Л. Тосіч, Ю.Г.Медвідь, В.М. Панасенко, 2007

аграрного сектора, виникнення прошарку нових землекористувачів. Що зумовлює необхідність удосконалення методичних засад проведення робіт з агрохімічного обстеження земель сільськогосподарського призначення, розробки нового підходу щодо надання послуг землекористувачам.

У роботах провідних науковців [1,2] робиться наголос на необхідності певних змін у методиці агрохімічної паспортизації, які б забезпечували отримання інформації про стан родючості ґрунтів ділянки, поля, паю з урахуванням неоднорідності ґрунтового покриву. Для цього пропонується заміна маршрутного або вибіркового за типовими територіями методів обстеження на суцільний, з відбором гніздових проб за деталізованою сіткою точок [3]. Невід'ємною частиною нових методичних підходів агрохімічної паспортизації є також використання космічних технологій (ГІС, ДЗЗ та ін.), які забезпечують оперативність інформації про землекористування, ґрунти, розвиток деградаційних процесів [3,4].

З огляду на те, що матеріали агрохімічної паспортизації служать основою для реалізації державної політики щодо охорони та раціонального використання ґрунтів, серед основних її пріоритетів слід виділити наукові дослідження стосовно запровадження ефективних систем моніторингу ґрунтів та новітніх технологій проведення агрохімічної паспортизації земель сільськогосподарського призначення, адаптованих до особливостей земельної реформи. Зокрема, зняття мораторію на купівлю-продаж землі вимагає нових методик проведення агрохімічної паспортизації.

Упродовж останнього десятиріччя в умовах реформування земельних відносин обласними центрами охорони родючості ґрунтів і якості продукції „Облдержродючість” набутий досвід у проведенні польових досліджень та виконанні камеральних робіт. Він вимагає кардинальних змін щодо поліпшення науково-інформаційного забезпечення землевласників, орендарів і орендодавців про стан родючості ґрунтів та їхніх агрохімічних показників.

Функціонування системи агрохімічної паспортизації земель сільськогосподарського призначення на сучасному етапі передбачає:

- √ застосування топографічних карт з нанесеною координатною сіткою, системою висот;
- √ використання карт розпаювання земель;
- √ створення електронної версії ґрунтових карт у межах території земель селищної ради на сучасній топографічній основі.

Система приватних, приватно-орендних, колективних і одноосібних користувачів вимагає інформації на кожну найменшу земельну ділянку та окремий земельний пай, чого не висвітлювалось у методиках минулого. Новою методикою агрохімічної паспортизації земель сільськогосподарського призначення має бути передбачено проведення відбору проб з кожної ґрунтової відміни, земельної ділянки, паю з подальшою видачею на них агрохімічного паспорта. Точність проведення польових

досліджень гарантується застосуванням новітнього картматеріалу, мобільних технічних засобів реєстрації координат границь земельних ділянок, паїв, полів та місце визначення відбору точкових, гніздових проб ґрунту.

Використання єдиної системи координатної прив'язки землекористувань забезпечить оперативне визначення їх точного географічного положення, що має особливе значення при нових земельних відносинах. Ця система є центральним ланцюгом при запровадженні інформаційних технологій, які отримали назву точного землеробства.

Точне землеробство являє собою систему з високим ступенем диференціації підходу до застосування добрив, пестицидів, обробітку ґрунту та інших заходів залежно від просторової мінливості ґрунтової родючості та інших польових умов. Технічна система реалізації ідеї точного землеробства пов'язана з можливістю застосування системи глобального позиціонування (GPS) у сільському господарстві, а також останніх розробок передових фірм - виробників сільськогосподарської техніки. Техніки здатної до диференційованого застосування хімізації на основі комп'ютерних програм, її розподілу залежно від просторової можливої ґрунтової родючості.

Точне землеробство дає змогу отримати максимальні врожаї екологічно чистої продукції, а також зберегти родючість ґрунтів та запобігти їхньому забрудненню. Враховуючи перспективність застосування системи точного землеробства в сільськогосподарському виробництві, а також вітчизняні розробки технічного забезпечення цього напрямку виникає питання актуальності еколого-агрохімічного контролю родючості та екологічного стану ґрунтів.

Першим кроком такої технології є підготовка детальної карти родючості поля. При цьому різко зростає обсяг агрохімічних, аналітичних робіт. Для контролю й аналізу змін агрохімічних даних по господарствах, полях і типах ґрунтів необхідно привести всю інформацію до оптимальної (для даної території) схеми обстеження по елементарних ділянках, закріпити її і використовувати надалі для польового обстеження, й таким чином незалежно від зміненої структури землекористування інформація про основні агрохімічні характеристики ґрунту, яка одержується по елементарних ділянках закріпленої схеми обстеження території, буде узагальнюватися й аналізуватися по полях землевласника, як платника податків і належним чином контролюватися відповідно до Закону України „Про охорону ґрунтів”.

Методологія обробки та узагальнення інформації агрохімічної паспортизації земель у сучасних умовах, змінної структури землекористування, має ґрунтуватися на сучасних інформаційних технологіях (ГІС) зі спеціальним чином організованою багатоплановою картографічною інформацією, тематичними базами даних і блоку математичних моделей. Концептуально геоінформаційна система оцінки

агрохімічного стану ґрунтів складається з інтегрованого атрибутивно-картографічного банку даних і блоку математичного моделювання. Об'єднуючим ядром системи є комплекс геоінформаційних систем, система управління базами даних (СУБД), представлення картографічних матеріалів у електронному вигляді. Ці нові інформаційні технології створять умови для оперативного агрохімічного обслуговування землекористувачів на якіснішому рівні. Але це тільки часткове вирішення проблеми. У цілому на державному рівні назріла гостра необхідність створення земельної інформаційної системи (ЗІС), яка має складатись з баз даних про просторову характеристику земельного фонду держави у всіх його аспектах і базуватись на єдиній системі координатної прив'язки.

Висновки. У сучасних умовах реформування земельних відносин з метою отримання достовірної інформації про стан ґрунтів та динаміку змін ґрунтових показників необхідно:

√ удосконалити методику відбору ґрунтових проб і агрохімічної паспортизації у напрямі деталізації та її адаптації до умов реформування аграрного сектора;

√ широко впровадити програмне забезпечення GPS, яке дає змогу інтегрувати результати польових обстежень, з базою даних ГІС при вивченні земель сільськогосподарського призначення;

√ створити бази даних про просторову характеристику земельного фонду держави, яка б базувалася на єдиній системі координат.

1. Медведєв В.В. Мониторинг почв Украины. – Харьков: Антикава, 2002. – 425 с.

2. Медведєв В.В., Пліско І.В., Шевчук М.Й., Зінчук М.І. Ґрунтово-агрохімічні індикатори у системі точного землеробства // Вісник аграрної науки. – 2007. – № 4. – С. 5-10.

3. Тараріко О.Г., Сиротенко О.В., Волошин В.І., Бушуєв Е.І., Паршина О.І., Греков В.О. Використання космічних технологій в агропромисловому комплексі України // Вісник аграрної науки. – 2007. – № 7. – С. 5-9.

4. Фурдичко О.І., Тараріко О.Г., Сиротенко О.В., і інші. Моніторинг та прогнозування стану агроресурсів засобами космічного зондування // Вісник аграрної науки. – 2006. – № 8. – С. 15-20.

Рассмотрены вопросы, которые возникают при проведении агрохимической паспортизации земель сельскохозяйственного назначения в условиях земельной реформы. Показана необходимость внедрения новейших технологий и усовершенствования методики её проведения.

Questions which arise when conducting agrochemical certification of lands of the agricultural purpose in the conditions of the land reform are considered. The necessity of the introduction of the newest technologies and improvement of methods of its conducting is shown.